

PRESENTACIÓ

JAUME BERTRANPETIT

*Unitat de Biologia Evolutiva. Facultat de Ciències de la Salut i de la Vida.
Universitat Pompeu Fabra.*

Adreça per a la correspondència: Unitat de Biologia Evolutiva. Facultat de Ciències de la Salut i de la Vida. Universitat Pompeu Fabra. Doctor Aiguader, 80. 08003 Barcelona. Adreça electrònica: jaume.bertranpetit@cexs.upf.es

El mes de gener de 1970 tingué lloc un col·loqui de la Societat Catalana de Biologia, dedicat a «Cap on va la biologia moderna», organitzat pel professor Ramon Margalef i que fou publicat, amb el mateix títol, el 1971. En aquell volum, que recollí tant les ponències com les discussions posteriors, es proposava debatre els límits dels coneixements llavors actuals de la biologia, tot fixant-se especialment en aquelles àrees on el progrés biològic trobava major resistència.

Sens dubte es tractà d'un llibre agosarat, amb un títol ambiciós i que mostrava una inquietud en un camp que ja apuntava cap a una eclosió científica i social de grans dimensions. Però fins i tot les visions més agosarades difícilment s'haurien atrevit a predir un desenvolupament tan extraordinari com el que ha tingut lloc. La biologia s'ha posat al capdavant de les ciències per la profunditat dels nous coneixements que arriben a detallar les intimitats bàsiques de la vida, per l'ús de noves tecnologies que han fet quotidià el que temps enrere era impos-

sible, per la capacitat de manipular i experimentar, per l'impacte dels nous desenvolupaments en la vida quotidiana i pel repte que posen les explicacions naturalistes a anteriors explicacions humanistes. Avui, un llibre amb el mateix títol, *Cap on va la biologia moderna*, també té sentit. D'entrada com a llibre d'explicació de coneixements; per saber què es fa en les àrees en expansió dins la biologia i quina és la visió que els biòlegs tenen del desenvolupament present i futur.

Per això, quan al consell directiu de la SCB es va plantejar de fer alguna cosa d'especial per al número 50 la proposta va sorgir de pressa: un *remake* del mateix llibre, però gairebé trenta anys més tard. Cap de nosaltres no dubtava que aquests trenta anys eren més que suficients per tornar a fer una explicació d'on és la biologia i una reflexió que ens permetés pensar en el futur. En aquest nou llibre, però, el títol és diferent tot i que pretén dir el mateix. Simplement el títol de l'any 1971 té un deix passat de moda, sobretot per la paraula *moderna*; ben curiós. I

per altra banda tot i que puguem ser crítics amb la dèria mil·lenarista, no ens salvem de l'atracció dels nombres rodons. Què millor que brindar amb el mig centenar de volums dels *Treballs de la SCB* l'alba del tercer mil·lenni?

Així doncs, pretenem presentar la biologia actual, amb la seva història, però sobretot amb l'embranchida del present i la projecció cap al futur. Hi ha hagut una atomització d'àrees en la biologia, fet que sovint ha estat criticat com a factor que ha fet perdre les visions globals, segons la metàfora del bosc i dels arbres. Però aquesta crítica sol ser desajustada: cal saber el que es fa en cada àrea, el que es pot fer o el que es vol fer per a crear riquesa en les altres. Tot i l'especialització hi ha un gran transvasament de coneixements i tecnologies i en aquest llibre n'hi ha molts exemples, alguns molt rics. Per altra banda, les visions sintètiques, bé que necessàries, no cal que siguin fetes per tothom; potser aquest recull ajudarà els estudiosos d'uns camps biològics a enriquir-se amb les propostes d'altres. I de ben cert servirà per a aquells que fa temps que no estan al dia del desenvolupament de la recerca en biologia i en tenen curiositat.

Qui pot donar aquesta visió pretesa de la biologia com a disciplina única i diversa alhora? La proposta que presentem és dual. Hi ha una primera part en què la majoria d'autors del llibre de 1971 han accedit a fer una re-reflexió sobre el desenvolupament de la biologia en les darreres dècades, amb una visió molt personal. I una segona part, molt més extensa, en la qual investigadors joves ens exposen un estat de la qüestió dels

campes que estan treballant. Es fa difícil definir qui és jove, i hem establert arbitràriament el límit d'edat a l'entorn dels quaranta anys, tot i que molts dels autors són més joves. Cal potser justificar per què no s'han convidat persones amb més experiència i, segurament, amb més coneixement. Potser la justificació més senzilla sigui que si volem saber cap on va el futur, que siguin els que l'han de forjar els que ens ho expliquin; amb molt d'entusiasme i idealisme; amb ganes i treball; però també amb una trajectòria curta i sòlida, sovint desenvolupada fora del nostre país.

El ventall d'articles de científics joves és ampli i el recull cobrirà moltes àrees que podem considerar capdavanteres en el desenvolupament de la biologia. Tot i això hi ha àrees poc o gens representades i sobretot investigadors molt valuosos que no hi participen; és una omisió grollera, que el desenvolupament d'altres números monogràfics dels *Treballs de la SCB* pot apaivagar. És admirable i preocupant veure la quantitat i la vàlua d'investigadors joves de terres catalanes que no podran acomplir desigs de retorn. Aquestes pàgines poden servir, amb certa humilitat, perquè alguns d'ells puguin profetitzar un xic a la seva terra.

La biologia a l'alba del nou mil·lenni se'ns presenta com una capsula de Pandora, però no de misèries i maldats ans plena de sorpreses inacabables. Amb coneixement i esperances; amb dubtes i polèmiques. Amb vida. Com un nou do assolit, no com a càstig, sinó com a esperança guanyada per la curiositat dels humans.